

## ZAPISNIK

### s uvodnog sastanka s predstavnicima Građanske inicijative „Narod odlučuje“ o provedbi uvida u potpise birača, koji su proglašeni neispravnim odnosno nevažećim

**Datum, vrijeme i mjesto održavanja sastanka:** 27. studenoga 2018., 09-10.55 sati (stanka za raspravu među članovima Inicijative od 10.30-10.45) u prostorijama APIS IT d.o.o.

#### Prisutni:

1. Terezija Marić, Ministarstvo uprave
2. Gordana Vidaković, Ministarstvo uprave
3. Ružica Zekić Marinović, Ministarstvo unutarnjih poslova
4. Ivana Žiljak, Agencija za zaštitu osobnih podataka
5. Albina Rosandić, Državno izborno povjerenstvo RH
6. Luka Mlinarić, predstavnik „Narod odlučuje“
7. Blanka Munjin, predstavnik „Narod odlučuje“
8. Ivan Munjin, predstavnik „Narod odlučuje“
9. Božena Svetec, predstavnik „Narod odlučuje“
10. Željka Matijašić, predstavnik „Narod odlučuje“
11. Antonija Jonjić, predstavnik „Narod odlučuje“
12. Natalija Kanački, predstavnik „Narod odlučuje“
13. Tvrtko Krpina, predstavnik „Narod odlučuje“
14. Nikola Banić, predstavnik „Narod odlučuje“
15. Mate Barun, predstavnik „Narod odlučuje“
16. Ivan Zvonimir Čičak, predstavnik Hrvatskog helsinškog odbora (od 09.05 sati)
17. Dubravka Štambuk, predstavnik Hrvatskog helsinškog odbora (od 09.05 sati)
18. Andreja Voloder, predstavnik APIS IT
19. Ivana Fišter, predstavnik APIS IT
20. Marijana Mišić Mikulić, predstavnik APIS IT

Uvodno je predstavnica APIS-a sve prisutne upoznala s tehničkom stranom provedbe uvida, odnosno kako će se odvijati postupak.

Ista je prekinuta u svom izlaganju s obzirom da je predstavnica Inicijative gđa Kanački zatražila da se obostrano vode zapisnici te da se na kraju sastanka isti usuglase i potpišu. Ujedno je zatražila da se sastanak snima.

Predsjednica Povjerenstva je istaknula da će Povjerenstvo uobičajeno voditi svoj zapisnik, a što se tiče zahtjeva da se sastanak snima, ukazala je da snimanje sastanka nije predviđeno niti je prostorija opremljena za tonsko snimanje.

Predstavnica APIS-a nastavila je s objašnjenjem planiranog postupka uvida, konkretno, gdje će se provoditi uvidi, koliko je operatera osigurano za sudjelovanje u uvidima, na koji način i sl.

Povjerenstvo je dalje ukazalo da je za svaku kutiju s potpisima pripremljena lista nevažećih potpisa (pod potpisom se misli na skup podataka u pojedinom retku koji se sastoji od upisanog imena i

prezimana i OIB-a i osobnog potpisa) koja sadrži broj kutije, sveska, stranice i retka u kojem je nevažeći potpis. Isto tako, lista sadrži dva stupca u kojima predstavnici Inicijative za svaki pojedini redak mogu naznačiti hoće li vršiti uvid u aplikaciju ili uvid u potpisnu listu ili oboje. U odnosu na uvid u aplikaciju ukazano je na ograničenje u odnosu na dvije kategorije potpisa, a to su: upisano ime i prezime ne odgovara imenu i prezimenu u registru birača te upisani OIB ne odgovara upisanom imenu i prezimenu. To je ograničenje objasnila predstavnica AZOP-a uz obrazloženje da predstavnici Inicijative imaju pravnu osnovu u smislu odredbi kojima je regulirano područje zaštite osobnih podataka (osobito Opće uredbe o zaštiti podataka) u postupku uvida u nevažeće potpise vidjeti samo onaj opseg osobnih podataka birača koje su prikupili, točnije ono ime i prezime, OIB i potpis koji se nalazi u potpisnim listama. Osim navedenog, predstavnicima inicijative je ukazano na obveze primjene načela obrade osobnih podataka, osobito da je potrebno voditi brigu da se osobni podaci moraju obrađivati u skladu s načelima obrade, odnosno da se u konkretnom postupku uvida u nevažeće potpise ne može omogućiti uvid u baze podataka koje mogu otkriti veći opseg osobnih podataka birača no što su birači dali prilikom izjašnjavanja o potrebi da se raspiše referendum predmetnoj Inicijativi. Primjerice, ako im se osoba potpisala svojim rođenim prezimenom, a udala se prije par godina, onda ne smiju vidjeti njezino točno osobno ime kojim se služi u pravnom prometu ako im ga ona nije dala. Isti slučaj je i s kategorijom neispravnih potpisa koji su neispravni zbog netočnog OIB-a. Primjerice, upisani OIB ne odgovara imenu i prezimenu uz koje je upisan na potpisnoj listi. Neposrednim uvidom u aplikaciju predstavnici inicijative bi vidjeli ime i prezime druge osobe čije ime nije na listi. Vezano uz potvrdu pravilno utvrđene neispravnosti potpisa u odnosu na navedene kategorije, predstavnicima Inicijative je rečeno da će ih članovi Povjerenstva, ovlašteni za pristup registru birača, provjeriti uvidom u registar birača te potvrditi je li to točno ili ne bez navođenja točnog osobnog imena ili OIB-a iz registra birača. Na iskazano, predstavnik Inicijative Luka Mlinarić, je naveo kako u vrijeme prikupljanja potpisa Opća uredba o zaštiti podataka nije bila na snazi te da je upitna zakonitost cijelog postupka prosljeđivanja osobnih podataka od strane Hrvatskog Sabora Ministarstvu uprave, a onda i APIS-u. Na navedeno je predstavnica AZOP-a obrazložila da neovisno o regulativi kojoj je uređeno područje zaštite osobnih podataka (bio to Zakon o zaštiti osobnih podataka ili Opća uredba o zaštiti podataka) da su načela obrade podataka kao i pravne osnove za obradu ostale iste, neovisno o promjeni regulative. Vezano uz samu zakonitost obrade podataka birača od strane nadležnih tijela koja su uključena u postupak, predstavnica AZOP-a je ukazala na činjenicu da u ovom postupku kao član predmetnog Povjerenstva ne može komentirati navedeno. Međutim, ukratko je obrazložila kronologiju na koji način je Ministarstvu uprave kao nadležnom tijelu povjeren postupak provjere broja i vjerodostojnosti potpisa. Točnije zaključkom je Hrvatski sabor pozvao Vladu RH, a Vlada RH je zaključkom zadužila Ministarstvo uprave za koordinaciju aktivnosti vezanih za provjeru broja i vjerodostojnost svih potpisa birača iz zahtjeva za raspisivanje državnog referenduma, a koje je potom s APIS-om kao izvršiteljem obrade sklopilo Ugovor na što je i obvezno temeljem članka 28. Opće uredbe o zaštiti podataka.

Predstavnica Inicijative gđa Kanački postavila je pitanje kako će se postupiti u slučaju da, primjerice, potpis koji je utvrđen nečitkim predstavnicima Inicijative utvrde čitkim. S tim u vezi, za primjer je navela da je njoj osobno čitko ime navedeno u Izvješću Povjerenstva kao primjer nečitkog te istaknula da ona jasno iščitava ime „Anamarija“.

U odnosu na navedeno, Povjerenstvo je istaknulo da je svrha uvida omogućavanje uvida u nevažeće potpise na način kako je to navedeno te da će o viđenom moći voditi svoje interne bilješke, ali to ne znači automatski mijenjanje Izvješća koje je Vlada Zaključkom prihvatila.

Na navedeno je g. Čičak, predstavnik Hrvatskog helsinškog odbora, reagirao uz komentar da čemu sve ovo ako se ne može ništa mijenjati. Nakon toga je izašao iz sobe za sastanke s mobitelom u ruci. Kad se vratio za 2-3 minute, izjavio je da je zvao ministra Kuševića i da mu je ministar rekao da ako se dovede u pitanje da je par tisuća potpisa utvrđenih neispravnim trebalo biti ispravno, koji bi mogli utjecati na ishod, da će se uzeti u obzir nova provjera.

Zatim je predstavnica Inicijative gđa Kanački postavila pitanje jesu li uvaženi potpisi osoba koje su u rubriku za ime upisale skraćenu verziju imena, kojom ih ljudi inače zovu (neovisno o tome kako se zapravo zovu i vode u službenim evidencijama), pa je tako za primjer navela Drago skraćeno od Dragutin.

Predstavnici Povjerenstva odgovorili su da ime i prezime koje je upisano na potpisnom listu mora odgovarati službenom imenu i prezimenu osobe, odnosno onom koje proizlazi iz službenih evidencija.

Slijedom navedenog je g. Čičak rekao da ime i prezime mora odgovarati OIB-u. Primjerice njega neki zovu Zvone, ali se uvijek potpisuje s Ivan Zvonimir.

Nadalje, predstavnici Povjerenstva su još jednom ukazali da upisano ime i prezime mora odgovarati upisanom OIB-u. Ako ime ili prezime ili oboje nisu čitki ne može se niti utvrditi odgovaraju li upisano ime i prezime upisanom OIB-u u registru birača. Ukazano je i da sukladno članku 8.e Zakona o referendumu i drugim oblicima osobnog sudjelovanja u obavljanju državne vlasti i lokalne i područne (regionalne) samouprave birači koji se izjašnjavaju o potrebi da se zatraži raspisivanje referenduma upisuju u prvi slobodni red uvezanog popisa svoje ime i prezime i osobni identifikacijski broj te se osobno potpisuju. Sve navedene pretpostavke moraju biti kumulativno ispunjene.

Predstavnici Inicijative su spomenuli da im je trebalo biti odobreno sudjelovanje u svojstvu promatrača prilikom brojanja potpisa i utvrđivanja njihove valjanosti, kao što to pravo daje DIP sukladno izbornim zakonima. Predstavnica DIP-a je istaknula da ni izbornim zakonima ni zakonom o referendumu nije propisano sudjelovanje promatrača u ovoj fazi postupka, odnosno da izborni zakoni propisuju mogućnost izdavanja dozvole za promatranje tek nakon što su izbori raspisani, dok je DIP u provedbi državnih referenduma to pravo propisao obvezatnom uputom, no i u tom slučaju odobrenje za promatranje se moglo tražiti i dozvola za promatranje izdati nakon što je državni referendum raspisan.

Isto tako, predsjednica Povjerenstva je napomenula da se postupak provjere broja i vjerodostojnosti potpisa iz zahtjeva građanskih inicijativa za raspisivanje državnog referenduma u bitnome odvija na isti način od 2010. godine naovamo. Ministarstvo uprave je i dosad, temeljem zaključaka Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske, koordiniralo aktivnosti vezane uz provjeru broja potpisa birača, a što je vidljivo iz izvješća dostupnih na stranicama Vlade RH i Hrvatskog sabora. U odnosu na zaduženja Ministarstva uprave istaknuto je da je temeljem članka 7. Zakona o registru birača Ministarstvo uprave nadležno za obradu podataka iz registra birača. Dakle, uvijek su isti subjekti

(Hrvatski sabor, Vlada RH, Ministarstvo uprave, APIS) uključeni u postupak provjere; provjera broja i vjerodostojnosti potpisa birača se odvija provjerom svih potpisa ili na temelju uzorka, ali po istim kriterijima. Također je istaknuto da nema bitnih odstupanja u broju utvrđenih neispravnih potpisa. Ono što varira je broj prikupljenih potpisa. Dosad su inicijative navodile da su prikupile između 530.853 (o uređenju pitanja davanja hrvatskih autocesta u koncesiju, 2014.) i 815.826 (o Prijedlogu zakona o izmjenama Zakona o radu, s Konačnim prijedlogom, 2010.) prikupljenih potpisa dok je za zahtjev za raspisivanje državnog referenduma za izmjenu članka 72. Ustava RH Građanska inicijativa „Narod odlučuje“ navela da je prikupila 405.342 potpisa.

Predstavnici inicijative su nastavno postavili niz pitanja vezano uz vršenje uvida.

1. Pitanje Inicijative: Hoćemo li imati uvid u sve kutije s potpisnim listama u jednoj prostoriji?  
Odgovor Povjerenstva: Da
2. Pitanje Inicijative: Hoćemo li moći pregledati kutiju po kutiju?  
Odgovor Povjerenstva: Da
3. Pitanje Inicijative: Hoće li nam se dati informacije o tome koji su potpisi u svakoj potpisnoj knjizi proglašeni nevažećima i zašto?  
Odgovor Povjerenstva: Da
4. Pitanje Inicijative: Hoće li se potpisi iz jednog zahtjeva za raspisivanjem referenduma moći uspoređivati s potpisima iz drugog zahtjeva?  
Odgovor Povjerenstva: Ne, potpisi su se za svaki zahtjev odvojeno prikupljali i odvojeno provjeravali.
5. Pitanje Inicijative: Hoće li nam se omogućiti uvid u duple potpise, važeće i nevažeće?  
Odgovor Povjerenstva: Da, kad nađete na potpis koji nije uvažen jer je dupli, možete izvršiti uvid i u prvi potpis koji je uvažen.
6. Pitanje Inicijative: Hoće li nam se omogućiti uvid u podatke umrlih osoba?  
Odgovor Povjerenstva: Da, prema podacima umrlih se treba odnositi s pijetetom, ali budući da ih ne štiti zaštita osobnih podataka, možete izvršiti uvid u te podatke. I predstavnici organizacija civilnog društva mogu vršiti uvid u te podatke.
7. Pitanje Inicijative: Hoće li nam se omogućiti uvid u kontrolne liste po kojima je Povjerenstvo naknadno provjeravalo rad operatera?  
Odgovor APIS-a i Povjerenstva: Svi podaci s potpisnih lista su se unosili u aplikaciju. Kontrolne liste za Povjerenstvo su bile radni materijali i sadržavale su popis nevažećih potpisa koji su uneseni između sjednica Povjerenstva te su davane sukcesivno Povjerenstvu, a kako bi postupak provjere bio što brži i temeljitiji. Kontrolne liste su sadržavale poziciju nevažećeg potpisa u kutiji, svesku, stranici i retku kao i razlog neispravnosti. Povjerenstvo je kontrolne liste pregledalo te utvrdilo treba li naknadno prihvatiti neki od nevažećih potpisa. Kako su kontrolne liste sadržavale osobne podatke koji su ujedno spremljeni u aplikaciji APIS-a, njihovo čuvanje u papirnom obliku nakon prestanka svrhe stvaralo bi nepotrebnu opasnost da netko dođe u posjed tih lista s podacima o potpisnicima te su stoga po prestanku svrhe uništene. Kontrolne liste su bile tehničko pomagalo, odnosno radni materijali čija je svrha prestala postojati sastavljanjem Izvješća o provedenoj provjeri broja i vjerodostojnosti potpisa birača.

Dodatno su predstavnici Inicijative postavili pitanje može li se ukupan broj neispravnih odnosno nevažećih potpisa razvrstati po kategorijama po kojima su bili razvrstani u kontrolnim listama za Povjerenstvo prilikom provjere, odnosno može li se u ovom trenutku dobiti podatak o tome koliko je bilo neispravnih odnosno nevažećih potpisa pojedine kategorije – koliko je bilo potpisa s razlikom u imenu i prezimenu, razlikom u OIB-u, da OIB ne postoji u registru birača itd.

Predstavnici Povjerenstva i APIS-a su odgovorili kako u aplikaciji trenutno nije moguće koristiti filtre kako bi se dobio broj nevažećih potpisa po različitim kategorijama, ali je isto moguće izvesti iz spremljenih podataka. Također je napomenuto da je za uvid pripremljena kontrolna lista sa svim neispravnim potpisima, složena po kutiji, svesku, stranici i retku te da će imati priliku vidjeti sve vrste nepravilnosti kad počnu uvidi, neposredno uvidom u potpisne liste ili aplikaciju ili oboje.

8. Pitanje Inicijative: Koja je razlika između kategorija „OIB ne postoji u RB“ i „neispravan OIB“?

Odgovor Povjerenstva i APIS-a: OIB koji ne postoji u registru birača je formalno ispravan OIB, ali nije u registru birača jer primjerice pripada maloljetnoj osobi. Neispravan OIB je niz znamenki upisan u rubriku za OIB, ali koje ne predstavljaju OIB koji postoji u OIB sustavu nego je to primjerice broj osobne iskaznice, ili ima višak ili manjak znamenki i sl.

9. Pitanje Inicijative: Hoće li se moći dobiti uvid u registar birača?

Odgovor Povjerenstva, predstavnica AZOP-a: Ne. Možete ostvariti samo uvid u podatke koje ste prikupili. Registar birača sadrži znatno više podataka nego što su Inicijative prikupljale kao što su nacionalnost, adresa itd. i zbog zaštite osobnih podataka isto se ne smije dopustiti niti Inicijativa ima osnovu za to.

Nakon izlaganja i pojašnjenja uvjeta vršenja uvida od strane predstavnika APIS-a i Povjerenstva, predstavnici Inicijative su zatražili stanku radi dogovora oko nastavka, odnosno početka vršenja uvida.


Po povratku sa stanke gđa Kanački je izjavila da se ne slažu s predloženim načinom vršenja uvida te da žele:

- novo povjerenstvo koje će imati mandat utvrditi pogreške i revidirati potpise, odnosno koje će moći naknadno priznati nevažeći potpis
- uvid u registar birača: OIB, ime i prezime te da se s njima sklopi ugovor temeljem kojeg će na to imati pravo, a kojim će se obvezati štititi osobne podatke do kojih dođu tim uvidom
- biti aktivni suradnik prilikom provjere.

Nadalje su istaknuli da sastanak za upoznavanje s uvjetima, trening i prezentacija treba biti u drugo vrijeme, a ne isti dan kad je predviđeno vršenje uvida.








Na pitanje Povjerenstva znači li to da ne žele vršiti uvid u neispravne odnosno nevažeće potpise iz zahtjeva za izmjenom članka 72. Ustava RH danas i zahtjeva za dopunom Ustava RH člankom 72.a sutra, predstavnici Gradanske inicijative „Narod odlučuje“ odgovorili su „DA“. Naglasili su da ako će se uvid predviđen za 28. studenog 2018. za dopunom Ustava RH člankom 72.a odvijati pod istim uvjetima, na isti neće odazvati.

Nakon završenog sastanka, na temelju upisanog OIB-a uz ime koje gđa Kanački sa sigurnošću čita kao „Anamarija“, utvrđeno je da se taj OIB odnosi na osobu muškog spola po imenu „Andrija“. U nastavku se ponovno prikazuje fotografija s predmetnim imenom.

REDNI BROJ	IME
21.	

Slika 1: Istina o Istanbulskoj, svezak 009106, primjer nečitko upisanog imena

S tekstom zapisnika suglasni:

1. Terezija Marić, Ministarstvo uprave 
2. Gordana Vidaković, Ministarstvo uprave 
3. Ružica Zekić Marinović, Ministarstvo unutarnjih poslova 
4. Ivana Žiljak, Agencija za zaštitu osobnih podataka 
5. Albina Rosandić, Državno izborno povjerenstvo RH 
6. Andreja Voloder, APIS IT 
7. Ivana Fišter, APIS IT 
8. Marijana Mišić Mikulić, APIS IT 